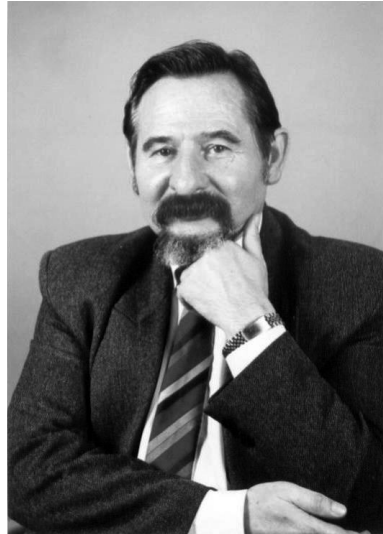

ПОШУК СЛОВЕСНОЇ ОСНОВИ — ЙОГО ПРИЗНАЧЕННЯ. До 65-річчя Миколи Зимомрі

Вчитель. Це поняття містить доцільне переконання з досвіду. Бо ж відомо: кожний справжній освітянин є носієм окресленого ладу, покликаного утверджувати добре, красиве й вічне. Йдеться про одуховлення вартостей, що мають у зв'язку з нашим предметом розмови передусім словесну основу. Тому такий зачин, напевно, пасуватиме у цьому конкретному випадку. Адже йдеться про доктора філологічних наук, професора Миколу Зимомрю — педагога, для якого освітянська нива найважливіша й творить цілий світ розмаїття, як намисто. Він нині — відомий вчений-літературознавець, май-

стер художнього перекладу, член Національної спілки письменників України, завідувач кафедри германських мов і літератур Дрогобицького університету ім. Івана Франка, академік АН Вищої школи України. Сутність його змагань — завжди розуміти будень в обнові. Одне слово, працювати у сенсі трудитися — його характерна риса. За плечима — чотири трудові десятиліття, упродовж яких по-господарськи сів зерна у Храмі знань, освоюючи культурні цінності різних часів і народів. До того ж, мабуть, примітне усе ним написане, бо пройняте

великою любов'ю до рідної землі. А ця любов породжує повагу і любов до інших народів, інших культур. На шляху словесності Микола Зимомря знайшов свою долю, покликання, розкрився як творча особистість.

Коли заснувалася його стежка? Микола Зимомря народився 30 листопада 1946 року в селянській родині. Вона споконвіку проживала в селі Голятин, що на Міжгірщині, де й загубилося між пралісами великого пасма гір. До речі, тут побачив світ автор тритомної історії Закарпаття Іван Дулишкович (1815–1883), образ якого вже в наші дні повернувся до отчого порога в цінному мистецькому горельєфі скульптора-краянина Михайла Беленя. А ще Голятин та навколишні верхи добрим словом згадав Іван Ольбрахт у знаменитому романі про опришка Миколу Шугая (1898–1921). Його головні арсенали, за народними переказами, “навічно” закопані у золотих ямах між горами, які своєрідним колом оперезали ущелинами й видолінками Голятин, Обляську та Келечин. Тому чеський письменник так і назвав перший розділ роману про незабутнього закарпатського опришка “Колиба над Голятином”.

Микола Зимомря тут закінчив середню школу, а далі — шлях простелився до міста над Ужем, де вчився на відділеннях української та німецької філології Ужгородського університету. Студії завершив 1967 року. Судилося йому посмакувати вчительського хліба в п'ятій середній школі міста Ужгорода, де ще в 60-х рр. традиційно викладалася німецька мова. Можна тільки пошкодувати, що згодом її так несподівано замінили французькою... Відтак на довгі літа пов'язалася його доля з Ужгородським університетом, де працював викладачем німецької мови, завідуючим кафедрою німецької філології (1973–1979), доцентом, професором, а також завідуючим кафедрою іноземних мов (1986–1993).

Цій трудовій біографії передували роки стаціонарного навчання в Берлінському університеті ім. Гумбольдта (1969–1972). У його стінах уродженець Срібної землі (таке, власне, з легкої руки славетного письменника й педагога Василя Пачовського (1878–1942) метафоричне ймення має Закарпаття) успішно захистив кандидатську дисертацію “Сприйняття української літератури в німецькомовних країнах від першовитоків до 1917 року. До історії українсько-російсько-німецьких літературних зв'язків” (Берлін, 1972). Її текст має обсяг 639 сторінок і написаний німецькою мовою. Дослідження молодого науковця отримало високу оцінку авторитетних укра-

їнських і німецьких учених, зокрема офіційного опонента з Києва Ярослави Погребенник (1931–2010), а також визначного німецького славіста — академіка Едуарда Вінтера (1896–1983).

У розлогій праці М. Зимомрі аргументовано окреслювався феномен, що характерний для творів І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Франка, Лесі Українки, В. Стефаніка, О. Кобилянської, М. Коцюбинського та інших українських майстрів слова в контексті тієї взаємодії, яка відбувалася різними шляхами, у тім числі на рівні контактної-генетичних зв'язків та художнього перекладу. Дисертаційний пошук уродження Закарпаття отримав справжнє визнання, власне, як одного з помітних в Україні теоретиків художньої комунікації загалом і парадигми текстової інтерпретації — зокрема.

По десятироках — докторантура в академічному Інституті світової літератури ім. Максима Горького у Москві (1980–1982), де Микола Зимомря як германіст репрезентував українську науку. Тут він завершив докторську дисертацію на тему “Міжлітературні зв'язки та роль перекладу в художньому процесі”. Важливо, що це дослідження здійснювалося в рамках наукового співробітництва Інституту світової літератури з Берлінським університетом імені Гумбольдта. Тому й закономірним став захист, що відбувся також у тому ж вузі, в якому минули колись аспірантські студії М. Зимомрі. Двотомник став предметом захисту докторської дисертації наприкінці 1984 року. Наукову сумлінність її автора, новаторське осмислення взаємодії літературних систем як одного з вагомих типів художньої комунікації в органічній сполуці з перекладом — “рухомим” чинником художнього процесу взагалі, — усе це аргументовано відзначили офіційні опоненти, відомі у науковому світі вчені — професори Юрій Борев, Марк Поляков (Москва), Павло Копанєв (Мінськ), Манфред Єніхен та Антон Гірше (Берлін). Що б додати? Минули літа й тому звідси — акцент: Миколі Зимомрі за сорок п'ять років дослідницьких пошуків вдалося досягти немало. В його активі біля тисячі публікацій. Хоч у літературознавстві дебютував 1970 року, проте перші друковані кореспонденції та нариси з'явилися ще в 1959 році. Вони й започаткували його журналістські уподобання.

У дослідженнях М. Зимомрі осмислено вагомі явища літературного процесу, компаративістики, взаємодії культур народів Східної, Центральної та Західної Європи. З-поміж непересічних складників його доробку слід назвати такі книжкові видання: “Україна —

Польща: культура, уроки, духовні змагання” (1999), “Тотожність та партнерство: студії взаємин найближчих сусідів” (2000), “Україна—Польща. Наукові студії сусідів-партнерів” (2004), “Україна—Польща. Монолог — діалог культур” (2004), “Україна — Польща: нові виклики епохи” (2006). Вони творять своєрідну серію під назвою “Україна—Польща” з п’яти томів (у шести книжках).

Не буде перебільшенням, якщо сказати: вказані бібліографічні одиниці — це однозначні свідчення, не тільки багатогранного таланту, а й активної громадської позиції та невтомної діяльності М. Зимомрі. Його науковим розвідкам притаманні яскраво виражені оцінки, точна емоційна мова, вірність виробленій стильовій манері. Серед пріоритетних фактів, які дослідник уперше ввів у науковий вжиток, заслуговують на увагу насамперед такі, що збагачують характеристику творчості Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Марка Вовчка, цілої плеяди німецьких діячів науки і культури. Маючи велику одержимість і напружену енергію, вчений натхненний трудом, коли прямує незвіданими й неходженими стежками, досліджує невідомі або маловідомі факти для широкого читачького загалу, або ж питання, які тривалий час під впливом різноманітних обставин чи відповідних епох взагалі замовчувалися.

Доля подарувала М. Зимомрі можливість працювати у багатьох архівах і бібліотеках Львова, Києва, Москви, Санкт-Петербурга, Риги, Тарту, Берліна, Лайпціга, Ваймара, Галле, Дрездена, Кельна, Гайдельберга, Варшави, Кракова, Ченстохови... Очевидна селянська наполегливість і щаслива вдача дозволили філологів з чуттям “археолога” відшукати цілу низку невідомих прикладів з історії німецько-українських та українсько-німецьких, українсько-болгарських, українсько-польських, українсько-угорських культурних взаємодій, одне слово, знайти й осмислити чимало нового про таких визначних діячів на ниві німецької культури, як Й.-К. Енгель, Й.-В. Гете, Ф. Шіллер, Г. Гайне, Й.-Г. Гердер, Ф. Боденштедт, А. Лайст, Л. Якобовські, Г. Адам, К.-Е. Француз, А. Захер-Мазох, А. Ш. Вутцкі, Е. Вінтер та інші. Всі вони — тією чи іншою мірою — були причетні до історії України, її культурних надбань, послужили посередниками у складному процесі сприйняття (а нерідко й запозичення) українського слова в країнах Західної Європи і передусім — в Австрії та Німеччині.

Праці М. Зимомрі збагатили, зокрема, німецькомовну Шевченкіану. Так, у 1976 році в Берліні з’явилося велике монографічне до-

слідження “До сприйняття творчості Тараса Шевченка в німецькомовних країнах”, а згодом ще кілька аналогічних публікацій, в яких переконливо оцінюються заслуги багатьох зарубіжних дослідників Шевченкової творчості. Слід назвати таких славістів, як Г. -Л. Цунк, Е. Кайль, Я.-П. Йордан, Й. Шерр, Г. Карпелес, Юлія Вірґінія, В. Ягич, В. Каверау, А. Єнсен, Г. Абель, М. Фолтіцеано та ін.

З-поміж багатьох ілюстрацій прочитання Шевченкового слова вирізнямо текст автобіографії Кобзаря в німецькомовному перекладі, що побачив світ у Лайпцігу ще за життя поета в 1860 році. М. Зимомрі як науковцеві пощастило першим в Україні подати цей вагомий факт і встановити ім'я перекладача. Як ця промовиста німецькомовна інтерпретація, так і справа з виданням у 1859 році Шевченкової збірки поезій у Лайпцігу — все це не обійшлося без невтомного Пантелеймона Куліша (1819–1897), талановитого перекладача творів Гете, а також пристрасного популяризатора творчості Т. Шевченка в Німеччині. Ці та інші факти проступають зі сторінок монографії “Німеччина та Україна: у нарисах взаємодії культур”, яка опублікована німецькою мовою у книжковій серії альманаху українців Європи “Зерна” (Львів, 1999). Окремого слова заслуговує його російськомовна монографічна праця “Опанування літературного досвіду. Переємність традиції сприйняття творчості Тараса Шевченка” (Дрогобич, 2003). Відрадно, що вона з'явилася за сприяння Об'єднання українців Росії, зокрема, за активної підтримки його голови — Олександра Руденка-Десняка (1936–2006). До речі, у доробку М. Зимомрі є й польськомовна монографія — “Виміри духовних змагань” (Кошалін, 2006).

А ось штрих ретроспективного характеру: Микола Зимомря ще 1970 року розшукав два твори Лесі Українки, які сім десятиліть не були відомі на Батьківщині поетеси. Це — поезія “Бути чи не бути” та прозовий твір “Лист у далечинь”. Про пріоритетність подібних знахідок М. Зимомрі писав визначний український літературознавець Федір Погребенник (1929–2001) у відгуку “Ще один автограф поетеси” зі шпальт “Літературної України” (1971. — № 1. — С. 2). Так, вони справді примітні під пером філолога, якому належать ґрунтовні заглиблення у художню світобудову Т. Шевченка, І. Франка, Марка Вовчка, Ю. Федьковича, В. Стефаніка, О. Кобилянської, М. Коцюбинського, І. Нечуя-Левицького, а також М. Чернишевського та І. Тургенева. Дослідницькі обрії науковця ширшають, з кожним роком набуваючи вагومого звучання.

Професора М. Зимомрю цікавлять актуальні питання культурознавства, краєзнавства, народознавства, української етнопедагогіки, мистецтва національного виховання. Це яскраво помітно у таких опублікованих статтях, як “Погляди німецькомовних учених на етнічну приналежність і мову корінного населення Закарпаття” (1993), “Концептуальні погляди Августина Волошина на синтез навчання та виховання в умовах школи й сім’ї” (1995), “Августин Волошин — видатний учений-педагог України” (1995), “До питання генези добра і зла у виховних оцінках Йосипа Терелі” (1995), “Педагогічна думка та її місце в науковій спадщині культурно-освітніх діячів Закарпаття” (1996), “Екологія та її загальнолюдські начала в літературному процесі” (1997), “Окраса української словесності в оцінках німецьких учених першої половини ХІХ віку. До 200-річчя появи “Енеїди” Івана Котляревського” (1998), “Адам Міцкевич у німецькомовній рецепції та її рефлексії з Україною” (1999), “Типологічні взаємодії літературних явищ у процесі рецепції” (2000), “Шевченко і ми. Образ Воскресіння в поезії Тараса Шевченка” (2001), “Морально-етична вартість послань митрополита Андрія Шептицького” (2002), “Педагогічна спадщина Олександра Духновича в оцінках Едуарда Вінтера” (2003), “Альфред Єнсен та його заслуги в історії польсько-шведських та шведсько-українських культурних зв’язків” (2004), “Рідна мова як чинник виховання особистості в контексті “Великої дидактики” Я. А. Коменського” (2005), “Переклад як образ життя. До питання перекладацької діяльності Івана Франка” (2006), “Модельний світ особистості у драмах Бернарда Шоу, Івана Франка, Володимира Винниченка” (2007), “Творчість П. Й. Шафарика в німецькомовній рецепції та її розголос в Україні” (2008), “Феномен Григорія Кочура як перекладача: дискурс культурологічної традиції” (2009), “Сповідальна сила “жіночого письма” як явище української культури” (2010), “Духовність і чин: до питання про значимість особистості у взаємодіях Західної та Східної Європи” (2011). Це — тільки дешиця з того, що вчений видрукував як в Україні, так і за її межами, зокрема, в Болгарії, Польщі, Росії, Словаччині, Німеччині.

Заслужують на увагу типологічно-контекстуальні підступи дослідника до вивчення історичного минулого Закарпаття з погляду на оцінки угорських, чеських, словацьких, німецьких, австрійських, польських учених. Під цим кутом зору він докладно розглядає наукову й художню спадщину уродженців Срібної землі та її шанувальників з минулих епох та сучасної доби (М. Балудянський, І. Орлай,

В. Кукольник, М. Лучкай, О. Духнович, П. Лодій, А. Волошин, В. Гренджа-Донський, Ю. Боршош-Кум'ятський, С. Панько, Л. Балла, П. Скунець, І. Чендей, В. Ладижець, С. Жупанин, В. Кохан, О. Рішаві, П. Пойда, О. Тимофієва). Двома виданнями вийшла монографія “Августин Волошин” (1994, 1995), яка знайшла позитивну оцінку в літературі про найвидатнішого діяча Карпатської України (М. Мушинка, Т. Беднаржова).

У зв'язку з проблематикою українознавства та ролі комунікативної функції, яку українська література виконувала у важких соціальних умовах, М. Зимомря написав кілька концептуально вагомих статей, що умовно складають цикл “Натхнені образами України” Тут бодай назвати б такі позиції, як, наприклад: “Неопалимі мальви дружби”; “Творчість Петка Тодорова у колі зацікавлень Володимира Гнатюка”; “Угорська література в колі перекладацьких зацікавлень Фрідріха Боденштедта”; “Українські фольклорні образи у творчості польських романтиків”; “У руслі слов'янського річища: До 200-річчя від дня народження П. Й. Шафарика”; “Людвіг Якобовскі та українська література”; “Місце Перемишля в контексті культурно-освітніх зв'язків Галичини та Закарпаття”; “Польсько-українські взаємодії в Галичині на зламі ХІХ — початку ХХ століть”; “Україна та Польща в дзеркалі преси періоду другої світової війни”; “Українське шкільництво та його парадигми в контексті полікультурного середовища”; “Шалінові хустки з національної пам'яті. До 70-ти річчя від дня народження Дмитра Павличка”; “Використання персоналій та краєзнавчих матеріалів у навчально-виховному процесі”; “Якщо вогнем і мечем, то без світла. Інтерв'ю з Юліушем Сенкевичем”; “Гуманістичні засади як основа особистості вчителя”; “Від “Слова о полку Ігоревім” до “Чуєш, брате мій...” Богдана Лепкого: прочитання Остапа Грицяя як перекладача”; “Лемківські мотиви у творчості Якова Гудемчука та Ольги Петик”; “Тематична спорідненість прози М. Коцюбинського та А. Шніцлера”; “Взаємодія культур у контексті духовних змагань Михайла Драгоманова” та ін.

Що й казати, привабливість, цінність наукових праць дослідника — передусім в об'єктивній засаді на тлі пошукової ширості, в конкретному володінні багатством наукового апарату, розмаїтті мовної палітри, її стильових вимірів, нарешті, в уболіванні, за долю рідної культури. Як не згадати слова Й. Г. Фіхте: “Будьте якнайбільше німцями, тоді ви будете справжніми людьми”, які б варто нагадувати тим українцям, котрим байдуже материнське начало.

М. Зимомря чимало вже зробив для повернення розгублених скарбів, відродження духовних, морально-естетичних вартостей українського народу, а звідси — й загальнолюдських цінностей, гуманістичних надбань, що, як правило, “приземлені” до духовних змагань, наприклад, білоруського, російського, українського, польського, словацького, німецького, грузинського та литовського народів. Для кожного з них дослідник має окрему теку з матеріалами, укладеними за виробленою ним схемою, що також належить до творчої лабораторії словесника. У цьому зв’язку викликають зацікавлення численні статті М. Зимомрі про найбільш активних популяризаторів українського красного письменства у країнах Східної, Центральної та Західної Європи — Й.-Г. Гердера, Ф. Боденштедта, П. Тодорова, Е. Вінтера, Е. Райснера, П. Кірхнера, Р. Гебнера, Р. Сембратовича, О. Горбача, М. Мушинку, І. Галайду, І. Удварі, Ю. Тамаша, І. Качанюк-Спех, а також Анну-Галю Горбач, яка нещодавно відійшла за межу Вічності.

Так, він володіє здатністю пишатися не тільки власними національними традиціями, а й національними традиціями інших народів, розуміти ці традиції, ставитися до них з такою ж дбайливістю, з якою ставиться до власних, бачити їхню красу, вникати в ті почуття, які відчують сини і дочки цих народів щодо своєї історії, культури, мови. Як тут не виокремити такий факт: науковцеві вдалося “розшифрувати” архетип, іншими словами, ключ до розуміння епістолярію Марка Вовчка, історії становлення її творів і, зокрема, унікального збірника “Двісті українських пісень”, що посідає виїмкове місце у світовій фольклористиці. Вчений виявляє значну турботу про збереження народної пісенності як неоціненного надбання української культури. Свідчення цьому — укладений ним збірник пісень “Ой там нагорі, на вершечку” (1991; друге доповнене видання — “Верховинські співанки” (Дрогобич, 2001), записаних на Міжгірщині з уст народної співачки, рідної матері Гафії Зимомрі (1919–1995). Рано втративши чоловіка Івана Зимомря (1913–1949), вдова-страдниця вивела в люди п’ятьох синів (дочка Марійка в ангельському віці пішла з життя). У книжечці вміщено ґрунтовний нарис сина “Народна криниця — невичерпна” — трепетна розповідь про складну долю, що судилася матері-горянці... А перегодом побачила світ третя збірка пісенних текстів Гафії Зимомрі — “Бойківські наспіви” (Дрогобич, 2008). Вона містить зразки коломийок у записах Миколи Зимомрі, Григорія Дем’яна та Василя Кобаля. Це окреме видання упорядкували Олек-

сандра Німілович та онука народної співачки — кандидат педагогічних наук Олена Юрош. Тут природнім постає вкраплення про те, що у колі родини М. Зимомря має місце продовження творчої естафети, яку перейняли дочка Олена та син Іван. До того ж саме вони й уклали бібліографію батькових праць “Микола Зимомря. Осердя наукового доробку” (Ченстохова; Ужгород; Дрогобич, 2007). Можна також відчутти радість, коли взяти до рук “Українську музичну енциклопедію”. У другому її томі вміщена стаття В. Грабовського та О. Юрош про Гафію Зимомрю. З фольклористичними уподобаннями пов’язана також цінна збірка “Благодать та її джерела” (Дрогобич, 2002), яку упорядкував і написав до неї післямову М. Зимомря.

М. Зимомря був одним із першовідкривачів таланту німецькомовної поетеси з села Кушниці, що на Іршавщині, Ольги Рішаві (1903–1993), опублікувавши про її творчий доробок біля двадцяти статей. Добрий розголос здобули два видання її творів українською та німецькою мовами “Голуба мандрівка” (Ужгород, 1979. — 159 с.), “Рокам подвоєно ціну” (Ужгород, 1996. — 240 с.). Вони укладені М. Зимомрею. Обидва збірники містять переклади П. Скунця (1942–2007), одного з визначних українських поетів сучасності.

З-поміж інших видань, які упорядкував і видав М. Зимомря, слід назвати книжки: “Молитви серця” Юлія Боршоша-Кум’ятського (Ужгород, 1995), “Малинове коло” Миколи Слабака (Львів, 2000); дві збірки Дмитра Павличка — “Наперсток” (Кошалін, 2000) та “Київ у травні” (Кошалін, 2001); “Лемківські пороги” Ольги Петик (Львів, 2002); “Юрій Гуца-Венелін. До 200-річчя від дня народження” (Ужгород, 2002); “Корінням з України” (Львів, 2000) та “Кольорові сни” (Дрогобич, 2003) Павла Головчука; “Різноцвіття” Якова Гудемчука (Кошалін, 2003) та ін. А щойно побачив світ навчальний посібник “Текст. Система. Поетика жанру” (Дрогобич, 2011). Йому передували аналогічні праці: “Переклад: теорія та практика” (Кіровоград, 2001), “Німецько-український розмовний практикум” (Дрогобич, 2004), “Німецько-польський розмовний практикум” (Дрогобич; Ченстохова, 2006), “Фразеологія: знакові величини” (Вінниця, 2008). Таким чином, допитливий студент має можливість прилучитися до різноманітного арсеналу джерел...

Звичайно, впадає в око розмаїття тем, що стають предметом дослідницьких студій вченого. Однак усі вони неодмінно торкаються тієї проблематики, яка є стрижневою, коли назвемо її підгрупи: взаємодія національних культур, теорія та практика перекладу тощо. Проте

іноді нуртує запитання: чи варто розпорозувати дуже енергію на таке широке коло уподобань? Але на нього найкращу відповідь знає той, хто творить. У цьому напрямку М. Зимомря радо називає своїх учителів, порадників, друзів — Марію Опаленик, Ірину Мончак, Андрія Ігната, Степана Штефуровського, Євгена Шабліовського, Едуарда Вінтера, Ебергарда Райснера, Марію Деркач, Федора Погребенника, Ярославу Погребенник, Ніну Над'ярних, Юрія Борева, Івана Хланту, Василя Марка, Романа Гром'яка, Олександра Астаф'єва, Анатолія Гуляка. На жаль, окремі з них — у кращих світах...

Хіба варто робити вододіл між науковими зацікавленнями Миколи Зимомрі? Адже він охоче досліджує питання літературознавства, мовознавства, етнографії, фольклористики, історії, встигаючи сказати у різних напрямках своє слово. Це також засвідчують його змістовні книжкові позиції: “Животворна змагальність освіти” (Ужгород, 2000), “Веселка просвітленої пам'яті” (Дрогобич, 2010). Особливого розголосу заслуговують значні обсягом праці: “Джерела вічної краси” (Ужгород, 1996), “Долі в людях” (Дрогобич, 2006). Перша містить наукові статті, в яких розглядаються багатомірні аспекти художньої творчості, історичного минулого, що висвітлюється на тлі діяльності Івана Пастелія (“Невпокійні імпульси любові”), Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича. Якова Головацького (“Стежками “Русалки Дністрової”), Михайла Лучкая (“У барвах сьогодення”), Петра Лодія (“Універсальність першоджерел”), Івана Орлая (“На відстані епох”), Михайла Балудянського (“Від передгір'я Карпат до Північної Венеції”), Василя Кукольника (“Скарби Срібної Землі”), Григорія Квітки-Основ'яненка (“Пороги у відкритий світ”), Тараса Шевченка (“Досвітні вогні Шевченкової слави”), Марка Вовчка (“Невичерпальність. Марко Вовчок до світового визнання”), Павла Йозефа Шафарика (“Духовні острівці в океані взаємодії національних культур”), Антона Мальчевського, Адама Міцкевича, Северина Гошинського, Юліуша Словацького (“Натхнені образами України”), Михайла Коцюбинського, Яна Райніса (“Література — “цитадель духа”), Юлія Боршоша-Кум'ятського (“Світло молитви та її акорди”), Петра Пойди (“Дар та його зерна”), Лариси Робіне (“Виміри незвичайної долі”), Едуарда Вінтера (“З ім'ям України”), Івана Франка (“Ясність слова та його переклад”). Натомість видання “Долі в людях” охоплює понад п'ятдесят нарисів про культурно-освітніх і громадських діячів України.

Цей далеко не повний реєстр дослідницького ужинку М. Зимомрі насамперед вражає кількістю імен і різноманітністю творчих спрямувань і тенденцій авторів. У дослідженнях критик переслідує мету — знайти і показати читачеві духовні меридіани спільності, зрідненості ідей добра, справедливості, свободи, миролюбства, що проходять крізь літератури різних народів із давнини і до наших днів. Своїми дослідженнями науковець рухає, розпросторує вглиб і вишир духовне єднання народів, віддає свій талант і працює в ім'я благородної мети — взаємного збагачення культур, бо кожен його здобуток у цій царині іде на карб зміщення інтернаціональних почуттів народів. Прагнення автора — розкрити сутність людського в людині, природа якої наповнена болем за правду життя. Без сумніву, М. Зимомрі вдалося зазирнути в глибину пристрастей, що нуртують у стражданнях за високе й вічне, а ще — за саме право жити на землі непоглумленим, незневаженим, а щасливим... Тому можна б висловити впевненість: читачеві запам'ятаються дужі енергією образи, живописно й аргументовано висвітлені у сполуці з конкретними ділами Івана Маргігича (“Парость від його виноградної лози”), Миколи Мушинки (“Благовісник праці”), Степана Добоша (“Розсипані небом зорі”), Степана Кишка (“Коли розквітне надія на весну”), Петра Гудивка (“Впорядкована множина радостей”), Юрія Фірцака (“Подих покликання”), Михайла Кречка (“Вершини й долини неминущої гармонії”), Василя Марка (“З алгоритмом “Чуєш, брате мій...”)), Юлія Боршоша (“Співпереживання — нурт устремління”), Юрія Герца (“Одухотвореність живописної енергії”), Андрія Дурунди (“Вага сльозинки на словесному листку”), Іллі Галайди (“Поезія серця й причетності”), Анни Лаймінг (“Кашуби над Слупією”), Василя Гомонная (“Родючість ґрунту й теплінь думки”).

Чим приваблюють ці матеріали, власне, своєрідні студії, в яких мають місце вирування життєвих шквалів, де сумління проступає радісним світлом? Так, цією дикцією гуманізму, аби не спустошити душу, не кинути її вітру на поталу, оборонити віру й духовні цінності — великі просвітки в майбутнє... Мовиться про життєві уроки, які художньо відтворив М. Зимомря, закликаючи не декларативно, а переконливо, впорядковано до морального самопізнання, тобто не показної, а справжньої оцінки явищ, подій, людських учинків. Під зором дослідника, публіциста-аналітика зримі болісні шукання відповіді на давнє, як світ, питання: хто має право бути суддею — де-факто — для живих і невинних? Певна річ, моральним суддею, бо ж нерідко хамство бере верх над високим Сміслом...

Поза всяким сумнівом, названі праці творять “внутрішню” цілісність, пройняту неминущими критеріями добра, видіння вічної краси. Скажімо, тільки з розвідок М. Зимомрі дізнаємося, що Й.-В. Гете був одним із перших, хто спричинився до високої оцінки заслуг Івана Орлая перед наукою. У фондах Ваймарського архіву Гете й Шіллера дослідник віднайшов рукопис листа, написаного Іваном Орлаєм у серпні 1806 року творцеві “Фауста”, — цінний документ людських стосунків двох діячів-сучасників.

Варто наголосити: наукову спадщину уродженців Закарпаття дослідник розглядає крізь призму їхніх зв’язків з Росією, Болгарією, Польщею, Угорщиною, Австрією, Німеччиною, Словаччиною та Чехією (І. Орлай, М. Балудянський, З. Кукольник, П. Лодій, О. Духнович). Велика джерельна база, оригінальність авторських висновків та узагальнень, концептуальна глибина спостережень вченого — характерна ознака праць М. Зимомрі. Вони різні звучанням, проте їх об’єднує точність визначення завдань, коли йдеться про тематичну окресленість, приміром, німецькомовної Шевченкіани, художньої практики багатьох українських авторів, твори яких стали предметом зацікавлень з боку німецькомовної критики. Все це — позитивні складники процесу взаємодії національних культур. Наприклад, німецькомовні твори Ольги Кобилянської, Івана Франка чи Юрія Федьковича не наслідують, як це переконливо довів М. Зимомря, творчу палітру Гете, Шіллера, Гайне, а радше свідчать про трансформацію надбань німецької класики в річище нового літературного середовища.

Системний аналіз процесу сприйняття українського письменства в Австрії та Німеччині, всебічно проведений ученим, дає можливість побачити місце української літератури в контексті світової культури. Дослідник дійшов слушного висновку: українське художнє слово досі відоме світовій громадськості, на жаль, тільки на рівні представництва імен, а не творів. Іншими словами, динаміка пізнання й визнання художньої думки переважної більшості українських письменників ще не відповідає такій потребі рецепції, тобто сприйняття, яка б визначала справжнє обличчя української національної культури. Виняток з цього правила становлять Т. Шевченко, І. Франко, В. Стефанік, М. Коцюбинський, Леся Українка, В. Винниченко, В. Стус. Подібні висновки М. Зимомрі добре вмотивовані конкретикою фактів, типологічних паралелей, переконливими спостереженнями. Тому принагідно доцільно назвати й такий факт. М. Зимомря збагатив

шевченкознавчу науку новими іменами (Г.-Л. Цунк, Е. Кайль, Л. Тішендорф), які до нього взагалі не розглядалися у зв'язку з життєвим і творчим шляхом Кобзаря.

Вивчаючи тему сприйняття української літератури в німецькомовних перекладах та критичних оцінках, М. Зимомря систематично вибирав архівні матеріали щодо подібної тематики, закоріненої в письменство російського, білоруського, грузинського, болгарського, угорського та литовського народів. У цьому зв'язку особливо примітні такі його дослідження, як “Роль Я.-П. Йордана в історії міжслов'янських взаємин (40–70-і роки XIX ст.)”, “У дружбі з Тургенєвим: Марко Вовчок”, “Художественное наследие М. Ю. Лермонтова в переводах Фридриха Боденштедта”, “Максим Богданович і Закарпаття”, “Доля Лемківщини в поезії Тадея Карабовича”, “Два генії: Григорій Сковорода і Володимир Соловйов” та ін.

М. Зимомря щедро ділиться ідеями, а часом і ним уперше віднайденими знахідками. Для нього головне — “аби добро служило людям”, а за ким чи кому припаде пріоритет, для нього особливого значення не має. Може, тому він охоче виступає “від імені авторського колективу”, хоч його стильова манера одразу впадає у вічі. Чимало його виступів узагалі не фіксовані, бо загублені в публікаціях “без підпису”, колективних вітаннях з нагоди чи без неї; а вони — складові його професійних обдарувань. У цьому контексті важливий доробок М. Зимомрі як перекладача. Доброго розголосу набули збірки з його інтерпретаціями творів Дмитра Павличка німецькою мовою (“Київ у травні”, 2001; “Княгиня Європи”, 2010), а також польськомовної поетеси Олександри Шевелло — українською (“Гармонія псалму”, 2003).

В останні роки дослідження М. Зимомрі набирають нових якостей, тематично й проблемно збагачуються. Мабуть, цей факт найкраще проступає в упорядкованих ним збірниках, що мають не дистанційовану, а органічно позначену посвяту. Одне слово, вони присвячені конкретним визначним особистостям, діяльність яких загалом добре знана у науковому світі. Досі йому вдалося видати цілу низку книжок, що творить своєрідний цикл вагомих позицій. Сюди належать дослідницькі студії про таких відомих культурно-освітніх діячів, як Ю. Гуца-Венгелін (“Ю. І. Гуца-Венелін і слов'янський світ” (Ужгород, 1992), Іван Гранчак (“Професор Іван Гранчак” (Ужгород, 1997), Микола Мушинка (“Благовісник праці” (Ужгород, 1996), Адам Вірський (“Тотожність та партнерство: Студії взаємин найближчих сусідів”

(Кошалін-Кіровоград, 2000), Володимир Задорожний (“Дар служити науці” (Ужгород, 2001), Ярослав Грицковян (“Осередки української долі” (Дрогобич, 2005), Олександр Чередниченко (“Теорія та практика перекладу”; “Система тексту: інтеркультурний вимір” (Київ-Дрогобич, 2008), Анатолій Мойсієнко (“Світ мови: поетика текстових структур” (Дрогобич, 2009), Любомир Сеник (“Особистість на тлі епохи” (Дрогобич, 2010), Петро Фещенко (“Шлях духовності” (Дрогобич, 2011), Іван Мегела (“Обрії наукового пошуку” (Київ, 2011) та ін. Звісно, впадає в око розмаїття імен. Воно певною мірою свідчить і про наполегливість дослідника, якому болить, якщо він бачить прогалину. Тому вдячний читач, треба гадати, віднайде щось для себе у численних передмовах чи післямовах до таких книжок, як “Орієнтації. Розмисли. Дискурси” Р. Гром’яка, “Українська компаративістика: концептуальні проєкції” Л. Грицик, “Спалені камені” А. Мойсієнка, “Володар мудрості народної” І. Губалія, “Висоти вічних журавлів” О. Тимофієвої, “До тебе, Україно, піснею прийду” І. Трача, “Ізійди, сатано!” Л. Сеника, “Орнаменти слова” О. Астаф’єва та ін.

У своїх наукових працях М. Зимомря дотримується такого принципу, як поглиблення історичної пам’яті, правдиве, об’єктивне художнє відображення історичного минулого, усунення “білих плям” у культурній спадщині, досягнення гармонії та високої культури між-національного спілкування. Хто знає, може, це й окреслював відомий учений, письменник, культурно-освітній діяч зі Львова, коли на титульній сторінці роману про життя свого покоління написав такий дарчий напис: “Дорогому п. Миколі Зимомрі з глибокою повагою і вдячністю за все добре і благородне, за подвижницьку працю, за Вічне, що є у Вашій душі, за любов до слова, вільного, як орел, і могутнього, як народ, який покликав до життя це невмируше і велике — Любомир Сеник. Львів, 28 квітня 2001 р.”. І таких оцінок з-під пера побратимів — чимало.

Микола Зимомря — науковець і педагог. Ці дві ланки поєдналися в його особі на все життя. Вони добре взаємодоповнюють одна одну, що й визначає обличчя університетського професора в сучасному трактуванні як педагога вищої школи. З авторськими лекціями та спецкурсами він виступав у вузах України (Київ, Львів, Одеса, Донецьк, Кіровоград, Тернопіль, Івано-Франківськ, Чернівці), Росії (Москва, Орел, Уфа), Німеччини (Лайпціг, Берлін, Заарбрюкен), Угорщини (Ніредьгаза, Будапешт), Болгарії (Благоевград, Софія); викладав германістику в Слупській педагогічній академії міста, в Кошалінській

гуманістичній вищій школі та Ченстоховській Полонійній академії (Польща).

Понад тридцять п'ять років шліфував він свої педагогічні сходинки у стінах Ужгородського національного університету. І ось вже десять наступних літ — працює в Дрогобицькому університеті ім. Івана Франка. Там і тут освітянин набув педагогічної майстерності, тієї творчості, яку розглядає системно, власне, як цілеспрямовану, свідомо організовану діяльність, що виражається у комплексі умов і факторів навчання, виховання, розвитку творчої особистості. Все це з відповідною метою сприяє оптимальній організації навчально-виховного процесу, доцільній різновидності організаційних форм, методів, засобів, підходів, стимулюванню щодо самостійного виявлення інтелектуально-пізнавальної, соціальної можливості студентської молоді, диференціації діяльності юнаків і дівчат в роки набуття професії. Усвідомлюючи високе покликання педагога вищої школи, професор М. Зиморя систематично, наполегливо опрацьовує різні питання педагогічної науки. Він розглядає її з позицій справжнього носія вищої школи, а її відображальні взорування бачить у людях. Для них варто жити й нести просвітлені ідеали для майбутніх поколінь.